

SAK 28/15 SØKNAD OM TILSKOT, «I GUDES FOTSPOR, HISTORIEN OM NASJONALROMANTIKKEN I HALLINGDAL»

Saksopplysning

Nes kommune søker om kr. 425.000 i samband med arbeidet for å etablere eit fagsenter for nasjonalromantikken, på Nes (vedlegg 1). Temasenteret skal fokusere på Hans Gude og familien hans, som budde på Nes i ein 10 års periode midt på 1800 - talet. Hans Gude si forankring til Nes var noko av grunnlaget for at mange norske og utanlandske kunstnarar la vegen om Nesbyen og Hallingdal. Nesbyen vart ein viktig stoppestad og utgangspunkt for studiereiser. På denne måten vart og Hallingdal sentral i den nasjonalromantiske perioden. Eit fagsenter er og tenkt å kunne vera ein møteplass for kunstuttrykk der ulike genre innan målarkunst/kunstuttrykk og vil også kunne vera eit «kunsthistorisk fyrtårn» på vegen mellom aust og vest.

Ut frå konklusjonen i vedlagte prosjektbeskrivelse (vedlegg 2) skal prosjektet ”Kunstlandskap Nesbyen” utviklast som fyrste steg i realiseringa av fagsenteret. Opning av Kunstlandskap Nesbyen er planlagt til juni 2016.

Total kostnad for prosjektet er kr. 850.000, der det blir søkt om midlar til prosjektleiar i 50% stilling. I dette arbeidet skal det utgreiast ulike løysingar for driftsform, marknadspotensiale, samarbeid med andre aktørar, kostnader og finansiering.

Vurdering

Vedlagt prosjektbeskrivelse gjev eit godt innblikk av nasjonalromantikken i målar kunsten i Hallingdal. Meir utfyllande historie er m.a. å finne i boka til Nils Ellingsgard «Hallingdal i biletkunsten», ny utgjeving 2011.

Ut frå både historie og geografi vil Nesbyen kunne vera ei naturleg plassering av eit fagsenter for nasjonalromantikken i Hallingdal. I ei vurdering om tilskot meiner dagleg leiar at det er to omsyn det må leggjast vekt på, regionale og næringsmessig betydning. Innhald og omfang av eit fagsenter vil m.a. eit forprosjekt måtte avklare og i denne fasen bør Hallingdal vera med. Når det gjeld det næringsmessige aspektet vil dette fyrst og fremst vera retta mot reiselivet. Dagleg leiar er usikker på potensialet, men med ei reell satsing med m.a. «Kunstlandskap Nesbyen» og bevisst profilering kan fagsenteret bli ein del av ein heilskap som vil kunne ha potensiale.

Forslag til vedtak

1. Regionrådet for Hallingdal rår til at det blir løyvd kr. 425.000 til arbeidet for å etablere eit fagsenter for Nasjonalromantikken på Nes, og at tilskotet blir finansiert av partnerskapsavtala med Buskerud fylkeskommune for 2015.

Ål 17.5.2014

Knut Arne Gurigard
Dagleg leiar

Vedlegg:

1. Søknad dat. 11.5.2015, Nes kommune
2. Buskerudmuseet, anbefalingsbrev, dat. 8.5.2015
3. Kulturlandskapet Nesbyen, prosjektbeskrivelse, 25.mars 2014

Søknad

Søknadsnr.	2015-0137	Søknadsår	2	Arkivsak
Støtteordning	Regionale utviklingsmidler i Hallingdal			
Prosjektnavn	I Gudes fotspor, historien om nasjonalromantikken i Hallingdal			

Kort beskrivelse

Etablering av et fagsenter for Nasjonalromantikken, på Nes i Hallingdal. Temasenteret skal fokusere på Hans Gude og hans familie som bodde på Nes i en 10 års periode midt på 1800 - tallet. Gjennom hans tilhold på Nes bidro dette til at mange norske og utenlandske kunstnere la vegen om Nesbyen og Hallingdal. Nesbyen ble et viktig stoppested og utgangspunkt for studiereiser om i Hallingdal . På denne måten ble Hallingdal sentral i den Nasjonalromantiske perioden.

Prosjektbeskrivelse

Innledning:

Hallingdal med Nes kommune og den Nasjonalromantiske perioden og malekunsten i Hallingdal er lite kjent. På 1800 tallet bodde embetsmannstanden i Hallingdal på Nes. I Nes kom kunstnere for å male, og motiver fra kjente kunstnere er hentet fra kulturlandskapet på Nes. Dette var blant annet fordi Hans Gude var sønn av sorenskriveren Ove Gude som bodde på Nes i en 10 års periode. Dette gjorde at mange norske og utenlandske kunstnere la veien om Hallingdal. Ideen er nå å belyse denne perioden i Hallingdal. Tanken er å bygge opp et fagsenter på Nes i den gamle Sorenskrivergården. Fagsenteret skal være en sted hvor en skal fokusere på formidling, kompetanse og ulike aktiviteter knyttet til denne tidsepoken innen kunsten.

Innhold:

Det fins mange malerier og tegninger fra den nasjonalromantisk periode i Hallingdal som viser landskap, bygninger og folkelivsskildninger med portretter av bunadskledde folk. Dette er ikke bare kunsthistorisk viktig materiale, men også av stor regional og lokalhistorisk verdi. Det fins også dagbøker og brev som er meget interessante, slik som Hans Gudes brev til forlovede Betsy Anker og dagbøker til den tyske kunstneren August Becker. Det fins et rikt materiale fra denne perioden av Hallingdals historie, den er verdifull og unik, og kan løfte fram denne perioden og fortelle historien om nasjonalromantikken i malekunsten i Hallingdal. Dette vil kunne gjøres gjennom reproduksjon av originaler og informativ tekst, aktiviteter knyttet til kunst- og kulturhistorie, fagseminarer, opplæring og formidling til barn- og unge, og mye annet. Slik kan det skapes verdifulle kultur og kunnskapsopplevelser.

Et fagsenter vil kunne være en møteplass for kunstuttrykk der ulike genre innen malekunst/kunstuttrykk vises i kortere og lengre tid. Det vil også kunne være et kunsthistorisk fyrtårn på vegen mellom øst og vest som forteller historier om nasjonalromantikken i Nes og Hallingdal og Norge generelt.

Samarbeid med andre kunstnerhjem og atelier er også interessant. Deriblant Ch Skredsvig i Eggedal, T kittelsen i Sigdal, Portåsen og H Wildenes rike og Bjørnebo i LevVel i Ål kommune, for å nevne noen.

Kunstlandskap Nesbyen:

Ut fra konklusjonen i vedlagte prosjektbeskrivelse bør prosjektet "Kunstlandskap Nesbyen" utvikles som første steg i realiseringen av et temasenter for kunstopplevelser i Sorenskrivergården/ Gamle Nes.

Kunstlandskap Nesbyen er en sentral del av et slikt senter. Ideen er her å etablere en kunstvandring i området Gamle Nes, hvor det settes opp staffelier på steder der kunstnere har stått og malt. Det dreier seg her om ca. 40 malepunkter i Gamle Nes og opp langs Rukkedøla- med malerier fra tidlig 1800-tall, via nasjonalromantikken og fram til i dag. Kunstlandskap Nesbyen vil samlet sett være en unik historisk kunstopplevelse og som attraksjon stå fullt og helt på egne bein- uavhengig av etableringen av et fagsenter .

Innenfor konseptet Kunstlandskap Nesbyen kan det i tillegg til den rene kunstvandringen i landskapet, lett utvikles flere attraktive aktiviteter som ikke krever tung administrasjon eller store driftsmidler.

Målgruppe:

Målgruppa for et fagsenter i Gudes fortspor kan være turister, lokale besøkende, skoleklasser og barn og unge. Det kan også være mulig å etablere et gjesteatelier, og ulike fagseminarer for kunstnere og andre interesserte.

Samarbeid:

Kommunen har fått til et godt samarbeid med Buskerudmuseet på prosjektet og museet er interessert i å gå inn som en sentral aktør ved utvikling av et framtidig senter. Se vedlagte uttalelse.

Kontaktopplysninger

Funksjon	Navn	Adresse/poststed	Mobil
Søker / Prosjekteier	Nes kommune Org.nr:964951640	Rukkedalsveien 6 3541 NESBYEN	97564534
Kontakt-person	Nes komune	Rukkedalsveien 46 3540 NESBYEN	97564534
Prosjekt-leder	Ann Jørgensen	Rukkedalsveien 46 3540 NESBYEN	97564534

Mottatt offentlig støtte tidligere: Nei

Spesifikasjon**Bakgrunn**

Realisering av et temasenter for kunstopplevelser i et historisk miljø i Sorenskrivergården /Gamle Nes.

I 2011 ble det av to lokale ildsjeler, lansert en ide om løfte fram den unike historien som er knyttet til Gamle Nes vedrørende den nasjonalromantiske perioden i malerkunsten i Hallingdal på midten av 1800-tallet.

Ideen om å belyse denne perioden i Hallingdal, ble tatt videre av Nes kommune og innlemmet i Bolyst-prosjektet i kommunen.

Sommeren 2011 ble det dannet en arbeidsgruppe som skulle utrede ideen og utarbeide en prosjektbeskrivelse.

Gruppa bestod av: Marit Holme Mæhlum
Einar Hanserud
Finn-Tore Lindahl prosjektleder

Prosjektbeskrivelse ble levert Nes kommune våren 2014.

Prosjektbeskrivelsen er vedlagt.

Prosjekt mål

Overordna mål:

Etablere et fagsenter for Nasjonalromantikken i Hallingdal.

Utrede og skaffe samarbeidspartnere for etablering av senteret.

Gjennomføring av "Kunstlandskap Nesbyen" som fase 1. i prosjektet.

Dette vil synliggjøre prosjektet og være av stor verdi i seg selv, løfte fram

Gamle Nes og gi Hallingdal, en attraksjon- som kan realiseres i nær framtid.

Forankring

Prosjektet er forankret gjennom arbeidet med Strategisk næringsplan, møter med politikere og møter med Buskerudmuseet. Det har vært et eget forprosjekt som har jobbet med utforming og ide, med prosjektleder i perioden 2013 - 2014. Prosjektleder hadde kontor ved Buskerudmuseet avd.

Hallingdal. Resultat av dette arbeid er en prosjektbeskrivelse som er vedlagt. Det har i tillegg vært sonderet samarbeid med Nasjonalmuseet, som syns dette er en spennende ide å jobbe videre med.

Nes kommune som eier bygningene hvor en tenker senteret etablert har bevilget midler til å starte renovering av uthusene på Sorenskrivergården, kr. 1,5 mill. Arbeidet samsvarer med reguleringsplan for området.

Se uttalelse fra Buskerudmuseet som er vedlagt.

Prosjektorganisering

Det søkes om midler til ansettelse av en prosjektleder i 50% stilling som skal utrede ulike løsninger for driftsform, juridiske betraktninger, markedspotensial, samarbeid med andre aktører, kostnad samt søke mulige løsninger på finansiering. Ved ansettelse er det viktig at en får rekruttert en personen med entusiasme og forståelse for den nasjonalromantiske perioden og dens betydning, som kan ha fokus på framdrift samt har erfaring fra lignende arbeid med etablering av en kunst-kulturinstitusjon.

Til denne stillingen bør en ansette en person som har god kompetanse i prosjektledelse, og prosessarbeid. Det må helst være en person som har erfaring fra etablering av kulturinstitusjoner/galleri og gjennomført noe tilsvarende arbeidsoppgaver tidligere. Helst også en som har fagkompetanse innen kunst- kulturfeltet.

Buskerudmuseet er en sentral samarbeidsaktør. Det er drøftet en løsning med kontorplassering ved museets avdeling i Hallingdal på Nes. Det søkes også videre samarbeid med Nasjonalmuseet og Fylkeskommunen. Vi ser også for oss ett tett samarbeid med noen av de andre kunst og kultur arenaene i regionen.

Det vil bli opprettet en egen styringsgruppe for prosjektet. Denne bør inneha personer med regional forankring, både fra fylkeskommunen og Hallingdal regionen.

Samarbeidspartnere

I dag samarbeider en med Buskerudmuseet. Det er også stor interesse for å etablere senteret fra lokale lag og foreninger samt et sterkt ønske fra politikere og ansatte i Nes kommune.

Nes kommune vil finansiere stillingen som prosjektleder med 50% av lønnskostnadene.

Aktiviteter

I perioden skal prosjektleder :

2015:

Utrede og foreslå driftsform

Skaffe tilveie samarbeidspartnere

Utrede konkrete forslag til gjennomføring og innhold/spesifisert

Kostnad ved ombygging

Foreslå tiltak, markedsføring etc.

Foreslå framdrift og gjennomføring

Etablere fase 1 i prosjektet: Kunstlandskap Nesbyen

Prosjektet må forankres politisk og det må skaffes midler lokalt, regional og nasjonalt til etablering. Foreløpig har kommunen satt av 1,5 mill til rehabilitering av uthusene knyttet til Sorenskrivergården.

Målgrupper

Prosjektet har som utgangspunkt at det skal kunne nå alle aldersgrupper. En bør derimot spesielt tenke formidling inn mot barn og unge. Buskerudmuseet avd. Hallingdal ligger fysisk tett opp mot Sorenskrivergården og et framtidig fagsenter. Besøkende på museet vil være en naturlig målgruppe, turister i Hallingdal, skoleklasser fra andre fylker samt at tiltak ved senteret vil kunne inngå som en sentral del av den Kulturelle skolesekken.

Målgruppen er egentlig veldig avhengig av hvilke opplevelser en tilbyr ved senteret.

(dette er også sagt mere om i prosjektrapporten som er vedlagt)

Resultat

% se vedlagte prosjektrapport

Effekter

Etter prosjektet slutt bør en ha kommet så langt at en ser mulighet for konkret realisering av et fagsenter. For at dette skal oppnås må en klare å fange interessen fra ekstern aktører utenfor Hallingdal som ser at dette har verdi også utenfor Hallingdal da Hallingdal gjennom disse malerne har hatt en stor betydning i malerkunsten i Norge og internasjonalt.

Prosjektet er god forankret i Nes kommune. Oppfølging og forankring lokalt er viktig. Derneft er det viktig å utarbeide gode konkrete framdriftsplaner for arbeidet. God forankring inn mot sentrale samarbeidsparter og mulige finansieringspartnere avhengig av driftsform, tiltak og gjennomføring. Prosjektet innhold må være innovativt slik at det skapes interesse fra eksterne aktører som ønsker å gå inn i et samarbeid på faglig nivå men også med konkrete økonomiske ressurser for etablering av sentere.

Tids- og kostnadsplan

Tidsplan

Forankring av prosjektstilling i kommunestyret (om en får tilskudd)

Høsten 2015: Ansettelse av prosjektleder

August 2015: styringsgruppe etablert

sept- des 2015: utrede mulig driftsform

sept - des: skaffe gode samarbeidspartnere

sept - nov: gjennomføre fase 1: Kunstlandskap Nesbyen (se prosjektrapport)

jan - mai 2016 Utrede innhold og kostnader; planlegging ferdig

juni 2016: politisk forankring ; vedtak

juni 2016: Åpning av Kunstlandskap Nesbyen

mai - des 2015; søke forankring og vedtak for finansiering og etablering (ulike samarbeidsparter)

Arbeidsprosess fase 1 Kunstlandskap Nesbyen:

1

Det må etableres en styringsgruppe som drar prosjektet videre.

Gruppen administrerer arbeidet og søker sponsormidler til investering og aktiviteter.

2

Parallelt må det dannes det en faggruppe som arbeider med design; utarbeider tekstmateriale, bilder, oversetting og utforming av merking av kunst-stien.

Det kan være en overlapping mellom de to gruppene.

3

Utarbeiding av en guide/ vandrekart for området.

4

Det dannes en gjennomføringsgruppe for praktisk tilrettelegging/ montering av staffeli og infoplater i landskapet, samt merking av kunst-stien.

5

Løype mht. plassering i landskapet må sikres.

Montering/ plassering av staffeli avklares med grunneiere.

6.

Skilting til "Kunstlandskap Nesbyen" - brune skilt ved riksveg 7.

7.

Åpning av "Kunstlandskap Nesbyen" sommer 2016.

Kostnadsplan

Tittel	2	3	4	5	6	SUM
Kunstlandskap Nesbyen		300 000				300 000
Prosjektledelse		300 000				300 000

Prosjektledelse	250 000		250 000
Sum kostnad	250 000	600 000	850 000

Finansieringsplan

Tittel	2	3	4	5	6	SUM
Buskerud fylkeskommune	125 000	300 000				425 000
Nes kommune	125 000	300 000				425 000
Sum finansiering	250 000	600 000				850 000

Geografi

600-Buskerud

Vedleggsliste

Dokumentnavn	Filstørrelse	Dato
026.jpg	186 639	08.05.2015
14-00592-1 Nasjonalromantisk senter 14.05.27 245623_1_1.pdf	2 920 291	08.05.2015
Anbefaling fra Buskerudmuseet.docx	30 663	11.05.2015
Kunstlandskap Nesbyen kostnad.docx	12 486	10.05.2015
Kunstlandskap-Nesbyen 087.jpg	167 824	08.05.2015
Nasjonalromantikken-Gamle Nes 081.jpg	69 274	08.05.2015



Nes kommune
v/Nærings- og samfunnsutvikler
Ann Opheim Jørgensen

3540 Nesbyen

8.5.2015

Anbefalingsbrev

Buskerudmuseet, avdeling Hallingdal Museum, anbefaler søknaden om regionale utviklingsmidler til Hallingdal i 2015. Prosjektbeskrivelsen «*Gamle Nes, kunst- og kultursenter*», historien om *nasjonalromantikken i Hallingdal*, er utarbeidet av Finn-Tore Lindahl som arbeider ved Buskerudmuseet, avdeling Hallingdal Museum, og har hatt nært samarbeid med museet i denne forbindelsen.

Utviklingen av et slikt senter vil kunne bety mye for Hallingdal Museums avdelinger som består av Hallingdal museum, Nesbyen, Gol Bygdamuseum, Ål Bygdamuseum, Hemsedal Bygdatur, Hol Bygdemuseum og Dagali Museum. Museene i Hallingdal har et besøkstall på om lag 14.000 besøkende pr år og ønsker å styrke besøkstallet. Et samarbeid med Nasjonalromantisk senter vil kunne bety økt besøkstall for museene og økt kunnskap og aktivitet omkring malerkunsten i Hallingdal.

Senteret vil formidle en viktig historisk epoke i Hallingdal. Det er forholdsvis lite kjent at store nasjonalromantiske malere fant interessante motiver fra hele Hallingdal på 1800-tallet, da den norske naturen for alvor ble «oppdaget». Hallingdal har gjennom disse malerne hatt en stor betydning i malerkunsten.

Med hilsen
Buskerudmuseet, avdeling Hallingdal Museum

Helge Stiksrud
Direktør
(sign)

Marit Mehlum
Avdelingsleder
(sign)

Gamle Nes kunstsenter

Kunstlandskap Nesbyen

**Historien om nasjonalromantikken i
malerkunsten i Hallingdal**

Prosjektbeskrivelse



Kunstopplevelser i et historisk miljø

Gamle Nes kunstsenter

Historien om nasjonalromantikken i malerkunsten i Hallingdal

Innledning	4
Historien om nasjonalromantikken i malerkunsten i Hallingdal	5
1800-talls Nesbyen- sentrum i Hallingdal	5
Nasjonalromantikken og nasjonsbygging	6
Reiseskildrerne	6
På veg til Vestlandet- et samlingspunkt i et nasjonalromantisk stykke Norge	7
Nasjonalromantikken i Hallingdal	7
Hans Gude og Sorenskrivergården Olsgård; i hjertet av Gamle Nes	9
Hans Gude og Adolph Tidemand	12
Gamle Nes kunstsenter	14
Temasenter for nasjonalromantikken	15
Kunstlandskap Nesbyen	15
Møteplass for kunst	15
Bygningene og bygningsmessig potensiale	16
Hovedbygningen	16
Kontorbygningen	17
Stabburet	18
Bryggerhuset	18
Vognskjulet	19
Utstillinger, original eller kopi?	20
Kulturguiding- vertskap og landsbyguider	20
Skilting i Gamle Nes	20
Kunstlandskap Nesbyen- kunstvandring i fotsporene til nasjonalromantikere og andre malere	21

Andre kunstnere i andre perioder	23
Lokale kunstnere	23
Kunstlandskap Hallingdal	24
Kart- kunstvandring	25
Utvikling av aktiviteter og kurs	25
«Nesbyen sommerakademi»	25
Pedagogiske opplegg	25
Utvikling av arrangement og festivaler	25
Servering	25
Ringvirkninger	26
Nesbyen historiske opplevelser	26
Gamle Nes kunstsenter- omtale av kostnader	27
Bygningene- potensiale og bygningsmessige tiltak	27
Kontorbygningen- utstilling	27
«Kunstnerboligen 2.etage»	28
Stabburet- utstilling	29
Bryggerhuset	30
Vognskjulet- utstilling/ «Gudesalen»	31
Budsjett- investering	34
Finansieringsplan	35
Vurdering av ulike driftsformer	36
1.Nasjonalromantisk selskab	36
2.Hallingdal Museum/Nes historielag	37
3.Nes kommune, Hallingdal Museum, fylke og stat	38
4.Nes kommune	39
5.Privat aktør-aktivitetsselskap	40
Årlig drift	41
Framdriftsplan	42
Framdrift og utvikling av prosjektet	43

Innledning

Vinteren 2011 foreslo Einar Hanserud og Finn-Tore Lindahl i et skriv til Nes kommune, ideen om å løfte fram den unike historien som er knyttet til Gamle Nes vedrørende den nasjonalromantiske perioden i malerkunsten i Nes og Hallingdal midt på 1800-tallet.

På 1800-tallet bodde embedsmannsstanden i Hallingdal i Nes. For de besøkende framstod «Næsbyen» med et by-aktig preg. Her var bl.a. sorenskriver, fogd, lensmann, prest, prokurator og dokter- i tillegg til flere kjøpmenn som drev landhandleri og variert industri.

I disse «ville» strøk av innlandsnorge var «Næsbyen» et sted hvor by- vaner, stil og moter fikk innpass. Her fant også kunstnere, et sofistikert og byaktig oppholdsted på sine studiereiser i Norge. Sorenskriver Ove Gude og hans familie bodde på Nesbyen i en ti års periode midt på 1800-tallet og hans sønn Hans Gude, som ble en av Norges store nasjonalromantiske malere, malte her mange kjente malerier. Han bidrog til at mange norske og utenlandske kunstnere la vegen om Nesbyen. I sorenskrivergården fikk de losji av et kunstinteressert vertskap og her lot de seg inspirere av folkeliv og den dramatiske naturen langs elva Rukkedøla. På vei til Vestlandet- fant de her et lite stykke nasjonalromantisk Norge. Nesbyen ble et viktig stoppested og ble også utgangspunkt for studiereiser rundt om i Hallingdal. På denne måten ble Nesbyen sentral i den nasjonalromantiske perioden i Hallingdal midt på 1800-tallet.

Ideen om å belyse denne epoken i Hallingdal, ble tatt videre av Nes kommune og innlemmet i Bolyst-prosjektet i kommunen. Dette resulterte i prosjektmidler fra Regionrådet i Hallingdal på kr. 300.000.-.

Sommeren 2011 ble det satt ned en arbeidsgruppe som skulle utrede ideen og utarbeide en prosjektbeskrivelse vedrørende oppbygging av et temasenter i Sorenskrivergården i Gamle Nes, som forteller historien om den nasjonalromantiske perioden i malerkunsten i Hallingdal.

Gruppen består av:	Marit Holme Mehlum	90867805
	Einar Hanserud	90510803
	Finn-Tore Lindahl(prosjektleder)	91320924

Nesbyen 25.mars 2014

Finn-Tore Lindahl

For arbeidsgruppa Nasjonalromantisk senter- et delprosjekt i Bolyst i Nes kommune.

Historien om nasjonalromantikken i malerkunsten i Hallingdal

1800-talls Nesbyen- sentrum i Hallingdal

Området som i dag kalles Gamle Nes er et relativt stort område som hovedsakelig utgjør den vestre delen av Nesbyen sentrum. Området framstår i dag som et vakkert område med gamle hus og gårdsanlegg med jorder og lykkjer i mellom. Gamle Nes har den eldste bebyggelsen på nes-flata og danner et unikt miljø med en landsbystruktur som ligger plassert i midten med kulturlandskapet rundt, der den gamle teigblandingen fremdeles er synlig.

Denne tydelige» landsbystrukturen» i Nesbyen har aner langt tilbake og det er enighet om at dette preget må vernes om , for det er spesielt både i regional- og nasjonal sammenheng.



Nesbyen ca 1870

På 1800-tallet bodde embedsmannsstanden i Hallingdal i dette området, i tillegg til andre kondisjonerte i Nes samfunnet. For de besøkende framstod «Næsbyen» med et by-aktig preg. Her var bl.a. sorenskriver, fogd, lensmann, prest, prokurator og dokter- i tillegg til landhandlerier og variert industri langs elva Rukkedøla, som renner gjennom området. Dette satte sitt preg på området og er nå synlig gjennom godt bevart arkitektur for tidsepoken, som igjen danner kontrast til bygningene som tilhørte den jevne mann.

Gamle Nes inneholder mye verdifull kulturhistorie som spenner fra tidlig middelalder og fram til i dag, arkitekturhistorie og interessante innblikk i sosiale forhold i 1800-tallets Nes og Hallingdal-der de kondisjonerte var den toneangivende klasse i samfunnet.

I disse» ville» strøk av innlandsnorge var» Næsbyen» et sted der by/europeiske vaner, stil og moter fikk innpass via de kondisjonerte, som hadde sett verden «utenfor». De tok med seg nye impulser inn i et lite lokalsamfunn og satte sitt preg på dette. Her fant også kunstnere, et sofistikert og byaktig oppholdssted på sine studiereiser i Norges «villmark» og ble inspirert av folkeliv og den dramatiske naturen langs Rukkedøla. På vei til Vestlandet- fant de her et lite stykke nasjonalromantisk Norge.

Nasjonalromantikken og nasjonsbygging

Nasjonalromantikken var åndsstrømninger som opprinnelig oppsto i de tyske statene omkring 1800 som følge av reaksjoner på Napoleons erobringer av tysk område og det ble viktig å sette fokus på særegenheter og storhet ved land og folk som motvekt til undertrykkerne. Fra de tyske statene bredte slike nasjonale ideer seg nordover og kom til Danmark og Sverige omkring 1820. Til Norge kom tankene et tiår senere. Nasjonalromantikken regnes som dominerende kulturhistorisk periode fra ca.1840 til ca.1860- men også før og etter denne perioden var det utslag av denne kulturen.

Nasjonalromantikken ble en viktig hjørnestein i nasjonsbyggingen etter 1814. Etter over 400 år i union var det på tide å vise verden at Norge faktisk eksisterte og hadde noe verdifullt å bidra med- på lik linje med nabolandene. For at et folk skal kunne registreres som egen nasjon, er en egen kultur det første som må være på plass. Hos mange nordmenn hadde det vokst frem en ny selvbevissthet og en trang til nasjonal identitet og her kom den norske bondekulturen til å spille en viktig rolle. Ved å løfte fram det norske ble dette et nasjonalt løft som landet kunne være stolt av. Dette kom til uttrykk på mange områder slik som i malerkunst, musikk, litteratur, fortellertradisjon og fokus på egen språkutvikling og skriftspråk.



Johannes Flintoe "Dragt fra Næs i Hallingdal og fra Flaee ditto"



Johannes Flintoe "Rukkedals-Elven Næs i Hallingdal 1819"

Reiseskildrerne

Reiseskildrerne var noen av de første som kom og på kunstners vis formidlet hva Norge hadde å by på. Inspirert av europeiske strømninger innen diktning og billedkunst på slutten av 1700-tallet- søkte de det frie landlivet, urørt natur og dype skoger, ville fosser og øde fjell. Gjennom reiseskildringer i bøker, litografi og kobberstikk – ble det fortalt om det ville landet i nord. Og stadig flere kunstnere og oppdagelsesreisende søkte nordover- men det var ofte kystområdene de oppsøkte.

Innlandsbygdene, dalene og høyfjellet var nesten uframkommelig og utenfor allfarveg og var forholdsvis ukjent inntil 1820-åra. Da la Johannes Flintoe to av sine studieturer gjennom Hallingdal, inn i det «ukjente» Fjell- og bygde-Norge, på veg til Vestlandet. Her fant han flere motiv bl.a. i Nes, Ål og Hol, og ble på denne måten den første billedkunstner med motiv fra Hallingdal. Han ble en slags pioner og oppdagelsesreisende i fjelldalene og viste her veg for nasjonalromantikerne.

Nasjonalromantikken i Hallingdal

Utover på 1800-tallet kom norske landskap og spesielt vestlandsk fjord- og fjellnatur, til å spille en viktig rolle i malerkunsten- i Norge og internasjonalt. Mange norske kunstnere som hadde tilhold i Tyskland på denne tiden, slik som J.C. Dahl, Tomas Fearnley og Hans Gude, tok med seg det norske til kontinentet og dette inspirerte andre kunstnere til å oppsøke dette ville hjørnet av Europa. Inspirert av nasjonalromantiske strømninger- der man søkte det storslagne og eksotiske i vill og urørt natur – søkte mange kunstnere til Norge. Her ble det laget skisser og studier som ble omsatt til malerier og vist fram for et interessert publikum på kontinentet. Denne profileringen av det norske landskapet og norsk kultur, bidrog til stor interesse for Norge og til framvekst av omfattende turisme spesielt på Vestlandet.

På veg til Vestlandet-et samlingspunkt i et nasjonalromantisk stykke Norge

Mange kunstnere tok turen igjennom Hallingdal, på veg til Vestlandet eller med Hallingdal som mål. Under deres opphold i dalen har de skissert, tegnet og malt der de for.

På veg oppover dalen fant mange kunstnere motiver i Gulsvik. Her var travel skysstasjon og et frodig folkeliv på Gulsvikgårdene,- med sine gamle laftebygninger og fargerike interiør. Spesielt Adolph Tidemand fant flere motiver fra Gulsvik og områdene ved Krøderen.

Nes var et naturlig stoppested for kunstnere på studietur i Norge. Hos sorenskriver Ove Gude og frue, som var et gjestfritt og kunstinteressert vertskap, var det losji å få for slitne kunstnere på malerferd og her visste de at de alltid var velkommen. «Næsbyen», midt i det ville Norge, framstod med et by-aktig preg og områdene rundt var et paradys for nasjonalromantikere. Langs elva Rukkedøla var det vill og dramatisk natur med juv, dype kulper og frådende fossefall- omkranset av høye fjell og skogkledte åssider. «Næsbyen» kunne også by på motiver av gamle bygninger, i tillegg til et frodig folkeliv- der innbyggere og folkedrakter ble gjenstand for malerisk oppmerksomhet.

Sorenskriver Gude sin sønn, Hans Gude, studerte på denne tiden(1840-årene) til kunstmaler i Düsseldorf i Tyskland og tok ofte med seg kunstnervenner på besøk til Nes. I Sorenskrivergården kunne de oppholde seg i lengre tid, arbeide i fred og ro og la seg inspirere av vill og dramatisk natur med juv og fossefall langs Rukkedøla, og et frodig folkeliv rett utenfor «stuedøra». Slik ble også Sorenskrivergården base for malerferder videre oppover dalen og over mot Vestlandet. Gjennom Hans Gude og hans tilknytning til Nes- var samtidens kulturelite ofte på besøk her.



Georg Osterwald Nes stavkirke 1863



Hans Gude "Fra Hemsedal 4. juli 1849"

Andre kunstnere kom på egenhånd, gjennom kjennskap med Hans Gude, og de fikk losji i Sorenskrivergården i kortere eller lengre tid. Dagbøker fra den tyske kunstneren August Becker, som hadde tilhold i Sorenskrivergården flere somre, forteller livaktig om livet her og er således et unikt historisk materiale.

Lenger oppover i dalen fant kunstnerne motiver både i Hemsedal, Ål og Hol. På vei til Vestlandet tok de enten over Hemsedalsfjellet eller inn Ustedalen over mot Hardangervidda. På veien har de skissert og malt. I Hemsedal var det landskapsmalerier av fjellmotiver som grenser mot Vestlandet som fenget. I Ål og Hol er motivene folk, folkedrakter og bygninger- og da spesielt stavkirkene. Kunstnere på malerferd, tok i øvre dalen ofte inn hos de «kondisjonerte» i bygda slik som hos lensmannen eller i prestegården, i tillegg til de ordinære skyss-stasjonene.

Det finnes mange malerier og tegninger fra den nasjonalromantiske perioden i Hallingdal- som viser landskap, bygninger og folkelivsskildring med portretter og bunadskledte folk. Dette er ikke bare kunsthistorisk viktig materiale, men også av stor lokalhistorisk verdi. Men det finnes også dagbøker og brev som er meget interessante, slik som Hans Gudes brev til sin forlovede Betsy Anker og dagbøkene til den tyske kunstneren August Becker. De gir et interessant innblikk i livet i Hallingdal på midten av 1800-tallet.

Kunst fra den nasjonalromantiske perioden i Hallingdal finnes privat, noe i Hallingdal Museums samlinger og mesteparten i Nasjonalmuseet i Oslo- samt i utenlandske kunstsamlinger.

De norske kunstnerne som er mest kjent for å ha virket i Hallingdal i perioden midt på 1800-tallet kan nevnes foruten Hans Gude; Johannes Flintoe, Tomas Fearnley, August Cappelen, Adolph Tidemand, Joachim Frich, Johan Fredrik Eckersberg, J.C. Dahl. Flere utenlandske kunstnere besøkte også Hallingdal slik som; Georg Osterwald, August Becker, Georg Saal, August Leu, Andreas Whelpdale m.fl



Johan Fredrik Eckersberg "Fra Nes i Hallingdal 1860"



Joachim Frich "Fra Hallingdal 1849"

Nasjonalromantikken er en interessant periode i Hallingdals historie, men er for mange kanskje lite kjent. Med det rike materiale som er tilgjengelig, er det et verdifullt og unikt grunnlag for å kunne løfte fram denne perioden og fortelle historien om nasjonalromantikken i malerkunsten i Hallingdal. Gjennom bruk av fotografi og reproduksjoner av originaler og informativ tekst- i tillegg til aktiviteter som er tuftet på kunst- og kulturhistorie, kan det skapes verdifulle kunnskapsopplevelser. Et samlet kunsthistorisk materiale om denne perioden i Hallingdal er både av nasjonal interesse og unik sett ut i fra et lokalhistorisk ståsted.

Med bakgrunn i denne historien er Nesbyen og Sorenskrivergården Olsgård i hjertet av Gamle Nes, et naturlig sted for etablering av et temasenter som forteller historien om nasjonalromantikken i malerkunsten i Hallingdal.

Hans Gude og Sorenskrivergården Olsgård

Maleren og nasjonalromantikeren **Hans Gude** var knyttet til sorenskrivergården Olsgård i Nesbyen i en tiårs periode midt på 1800-tallet og har malt flere kjente malerier fra området-som er blitt ikoner i norsk malerkunst.

Hans Gude(1825-1903) er en av Norges viktigste nasjonalromantiske malere. Hans Gude var et vidunderbarn å regne- og fikk så tidlig som i 1837, bare 12 år gammel, undervisning av Johannes Flintoe. Etter «læretiden» hos Flintoe begynte han på Tegneskolen. Som 16 åring flyttet han til Düsseldorf, og gikk i privatlære ett år før han kom inn på kunstakademiet. Han ble etter hvert knyttet til kunstakademiet i Düsseldorf, senere Karlsruhe og i de siste 20 årene til Berlin. Hans Gude mottok flere norske og utenlandske ordner og æresbevisninger, bl.a. Storkorset av St.Olav og den svenske Nordstjerneordenen. Hans Gude ble den første til å bli gravlagt på Æreslunden på Vår Frelses Gravlund i Kristiania.



Hans Fredrik Gude (1825-1903)

På gården Olsgård hadde sorenskriveren i Hallingdal sitt sete med bolig, kontorbygning og uthusbygninger for gårdsdrift. På midten av 1800-tallet var Ove Christian Gude sorenskriver i Hallingdal og sønnen Hans studerte som nevnt samtidig til maler i Düsseldorf i Tyskland. På sine studiereiser i Norge var det naturlig å tilbringe tid hos foreldrene i Nesbyen, der han hele tiden var opptatt med maling og skissering.

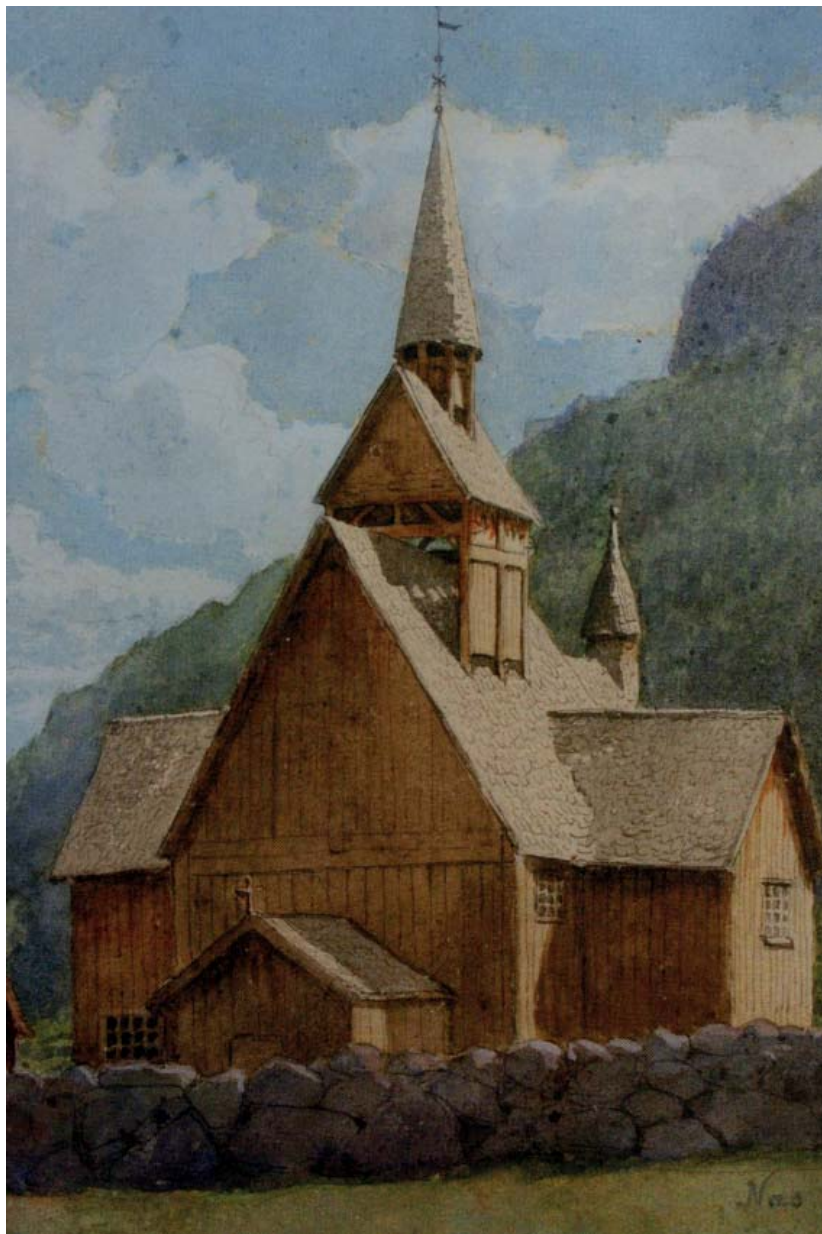


Hans Gude " En mølledam." Rukkedøla 1850

De fleste Hallingdals-motivene hans er fra 1840-50 årene- når stemningsromantikken var på sitt høyeste. I denne perioden var Hans Gude mest opptatt av vill natur med frådene fossefall og dramatiske fjell og vidder. Rett utenfor «stuedøra» i sorenskrivergården fant den eminente landskapsmaleren slike motiver. Landskapet rundt Nesbyen med høye fjell , mørke skogvokste åssider og ikke minst dramatiske juv og frådende fossefall i elva Rukkedøla -inspirerte nasjonalromantikeren til å male og tegne. Flere av maleriene han malte i dette området, slik som » Foss med tømmerfløtere» og «En mølledam», har blitt ikoner i norsk malerkunst. Det finnes godt og vel tjue oljemalerier(ref. Frode Haferkamps magisteravhandling 1982) av Hans Gude, som har motiver fra Nes/Hallingdal- i tillegg til en god del akvareller og tegninger.

Hans Gude er en av Norges store nasjonalromantikere og som lærer og forbilde for den yngre generasjon var han den fremste i sitt hundreår.

Han hadde også sans for folkeliv og miljø – noe som han forteller fargerikt om i mange brev til sin forlovede Betzy Anker. Her forteller han bl.a.om bygdefolk, dagligliv og sammenkomster blant de «kondisjonerte». Disse brevene gir et unikt innblikk i Nes- samfunnet og miljøet i» Gamle Nes « på midten av 1800-tallet



Hans Gude "Nes stavkirke" (1840 årene)
Hallingdal Museum





Tidemand og Gude «Sommeraften på Krøderen»

Hans Gude og Adolph Tidemand

Hans Gude er også kjent for sitt samarbeid med nasjonalromantikeren og folkelivsskildreren Adolph Tidemand. Deres samarbeid resulterte flere store arbeider- der slike som «Brudeferden» i Hardanger ruver i norsk malerkunst og har blitt nasjonale ikoner. Adolph Tidemand fant mange motiver i Hallingdal, og spesielt i Gulsvik og Nes. I Hallingdal har Tidemand og Gude blant annet samarbeidet om maleriet «Sommeraften paa Krøderen». Signert «Tidemand og Gude» ble et begrep i norsk malerkunst.

Adolph Tidemand «Fra Gulsvik i Hallingdal» 1848
NasjonalmuseetAdolph Tidemand «Guro Sivertsdatter Travendal»
Gulsvik 1874
Nasjonalmuseet



Adolph Tidemand "Kone ved vevstol, Gulsvik" 1874 Nasjonalmuseet



Adolph Tidemand "De ensomme gamle" (Husandakt) 1849 Nasjonalmuseet

«Gamle Nes kunstsenter»

Kunstopplevelser i et historisk miljø



Olsgård (Sorenskrivergården Nes) ca 1870



Eilif Petersen "Knut Brenno, Nes" 1870



Joachim Frich "Ældre dragter fra Næs, Hallingdal"
publ. 1852 av Chr.Tønsberg i Norske nasjonaldragter.

Kunstsenter

Sorenskrivergården Olsgård i Gamle Nes har gjennom sin unike bygningsmasse og historie, et stort potensiale til å kunne bli et temasenter for kunsthistorisk opplevelse, der historien om nasjonalromantikken i malerkunsten er det sentrale. Gamle Nes kunstsenter vil gjennom forskjellige utstillinger fokusere på nasjonalromantikken som stilretning, kunstneren Hans Gude og hans tilknytning til Nes og hans produksjon her, samt den nasjonalromantiske maleperioden i Hallingdal og Norge.

Kunstlandskap Nesbyen

Gamle Nes kunstsenter vil være et naturlig utgangspunkt for en vandring i Hans Gudes og andre kunstners kunstneriske fotspor. Hans Gude fant mange kjente motiver langs elva Rukkedøla, som renner igjennom Gamle Nes. På gutuer og stier langs Rukkedøla kan en på «Gude-stien» oppleve stedene han stod og malte. Fra Sorenskrivergården kan flere slike vandrestier utvikles til kunstvandring i området og vise andre nasjonalromantikere som også har malt og tegnet i Nes, samt andre norske og utenlandske kunstnere. Kunstvandring kan også innbefatte kunstnere fra andre tidsepoker og på den måten gjøre kunstvandring til en spennende kunstopplevelse i et historisk kunstlandskap i og rundt Gamle Nes.



Hans Gude "Fra Nes i Hallingdal" 1845 Nasjonalmuseet

Møteplass for kunst

«I et lite stykke nasjonalromantisk Norge»- midt mellom øst-land og vest-land og med nasjonalromantikken som bakteppe, kan Gamle Nes kunstsenter også utvikles til en møteplass for kunstuttrykk- der forskjellige genre innen malerkunst/kunstuttrykk vises i kortere eller lengre tid. Det kan være alt fra eldre klassisk maleri via moderne maleri, til andre typer bildeuttrykk.

Et temasenter om nasjonalromantikken i Hallingdal i hjertet av Gamle Nes- kan bli et interessant sted å besøke og være et naturlig utgangspunkt for kulturhistoriske opplevelser i Hallingdal.

I nasjonal sammenheng vil Gamle Nes kunstsenter kunne bli et «kunsthistorisk fyrtårn» på vegen mellom øst og vest- som forteller historien om nasjonalromantikken i Nes og Hallingdal og Norge generelt.

Bygningene og bygningsmessig potensiale

Hva kan bygningene bli:

Tunet i Sorenskrivergården Olsgård med; **kontorbygning, uthus og stabbur** kan utvikles til spennende lokaliteter for kunst- og kulturhistoriske opplevelser.

Tunet framstår relativt autentisk –der mye av den opprinnelige bebyggelsen omkranser et vakkert tunmiljø med grøntanlegg og eplehage, avgrenset mot jordene nedenfor med store løvtrær. Bygningene framstår fasademessig med et autentisk preg- som er uforandret siden Hans Gudes tid. Den opprinnelige låven er revet og hønehus/fjøs er lagt til naboeiendom. Anlegget danner en ideell ramme for et temasenter om nasjonalromantikken. «I Sorenskrivergården sitter historien i veggene!»

Hovedbygningen

Våningshuset fra 1827 i empirstil. Våningshuset er oppført i 1827 i to etasjer i empir-stil. Bygningen ble bygget om i 1877 til en mer sveitser-inspirert stil. Veggene kledd med stående panel og er hvitmalt. Vinduer i empirstil med 6 ruter. Taket består av tungeskifer. Bygningen rommer i dag kommunale funksjoner, Frivilligsentralen, i tillegg til å være utstillings- og konsertlokale, samt utleie til private arrangement.

Hovedbygningen kan fortsatt huse Frivilligsentralen, i tillegg kunstutstillinger og temporære utstillinger og konserter. En opprusting av toalettet i 1.etg. i hovedbygningen- vil være hensiktsmessig for et temasenter, da dette dekker kravet om tilgang til universelt utformede toaletter for besøkende. Gangen/ vindfanget bygges om med en dør inn mot eksisterende handikap-toalett - der en ny lettvegg vil skjerme mot kjøkkenavdelingen. På denne måten kan toalettet benyttes utenfra, selv om det er arrangement inne i andre deler av bygningen.



Kontorbygningen

Kontorbygning fra 1831 i empirstil. Kontorbygningen er oppført i 1831 og er en toetasjes bygning i empirstil. Bygningen har stående panel og er hvitmalt. Vinduer i rokokkostil. Taket er tekket med tungeskifer. I første etasje er det et stort kontorrom og lager/arkivrom- samt et lite wc. Andre etasje rommer kontor og lager/arkivrom.

Første etasje i kontorbygget kan benyttes til utstilling. «Kontoret» vil kunne romme en fast temautstilling om nasjonalromantikeren Hans Gude og hans tilknytning til Nesbyen med en presentasjon om motivene og maleriene han laget her.

Utstilling med plansjer med informativ tekst og reproduksjoner av malerier.



«Kunstnerboligen-2.etage:»

Kontorbyggets andre etasje vil være vanskelig å utnytte til utstillingsarealer. På grunn av eksisterende trappeløsning vil krav til egnet adkomst være vanskelig å oppfylle. Arealet kan benyttes til kontor og lager. Men på sikt kan dette arealet benyttes til kunstnerbolig som kan leies ut til kunstnere som vil skape kunst i et særegent miljø med nasjonalromantikken som bakteppe.

Stabburet

Stabburet er laftet og inneholder to rom, forbundet med svalgang i stående panel. Bygningen er rødmalt. Taket er tekket med tungeskifer.

I stabburet vises utstillinger med kunstnere av i dag med temporære utstillinger/ sommerutstillinger- der ny malerkunst kan presenteres med nasjonalromantikken som bakteppe.

Dette kan bli en møteplass for kunstuttrykk-der ulike malerkunst/kunstuttrykk setter hverandre stevne.



Bryggerhuset

Bryggerhuset har to rom. Et rom med stor gruepeis og lagerrom. Denne delen av bygningen er oppført i laft. Hele uthuset er rødmalt med tak tekket med skifer. Vinduer i rokokkostil.

I bryggerhuset etableres en fast temautstilling om nasjonalromantikken i Hallingdal- i form at store plansjer med informativ tekst og reproduksjoner av malerier.

I lagerrommet ved siden av kan det vises bildeprogram/video som viser 4 årstider-i et dramatisk nasjonalromantisk landskap oppe i Rukkedalsfossen/ juvet og langs Rukkedøla.



Vognskjulet

Vognskjulet er oppført i reisverk med enkle vegger/ tømmermannspanel. Hele uthuset er rødmalt med tak tekket med skifer.

Det store rommet i vognskjulet vil kunne romme en fast temautstilling om nasjonalromantikken i Norge- med store plansjer med informativ tekst og reproduksjoner av malerier- samt andre uttrykksformer i samtiden slik som musikk og fortellertradisjon/eventyr.

I perioder kan det også være aktuelt å benytte rommet til temporære utstillinger. Rommet blir vinterisolert og kan dermed benyttes til utstillinger og aktiviteter gjennom hele året. Her kan det vises kunstuttrykk fra andre tidsepoker og nyere kunst – med nasjonalromantikken som et historisk bakteppe. Dette kan bli en møteplass hvor ulike kunstuttrykk setter hverandre stevne.

I tillegg kan salen benyttes hele året til konserter, foredrag, litteraturhus etc.



Utstillinger; original eller kopi?

De originale maleriene fra denne perioden er meget verdifulle kunstverk som ikke lar seg flytte på uten omfattende sikkerhetsforanstaltninger- hvis det i det hele tatt lar seg gjøre å få lånt ut slike verk.

Men et temasenter er ikke avhengig av de originale verkene for å gi den besøkende verdifulle opplevelser. Her er det like mye snakk om informasjon, fortellinger, bilder og reproduksjoner- gode og gjerne dårlige kopier/etterlikninger og opplevelse av miljø og spennende aktiviteter.

Fullt utbygd har senteret sikrede rom som gir mulighet for utstilling av originalkunst.

Kulturguiding: Vertskap/omvisning- landsbyguider

I sommerhalvåret må det utvikles en aktiv vertskapsfunksjon som tar imot besøkende som tilbyr bl.a. omvisning i Gamle Nes. Ideelt sett bør vertskapet i løpet av turen iscenesette små tablå/ kunstneriske uttrykk- sitater fra dagbøker og brev, stev etc. og gi et levende og frodig inntrykk av historien og livet i Gamle Nes.

Skilting i Gamle Nes

I tillegg til vertskap og omvisning i området, må det utformes skilting som inneholder konkret info om hus og miljø, personer og historiske hendelser, som danner et spennende historisk bakteppe.

På denne måten kan besøkende ta seg frem på egenhånd og få en historisk opplevelse uten omviser. Slik kan området også fungere uten omviser og på tidspunkt utenom åpningstider. Skilt-arbeidet som allerede er påbegynt av Nes kommune må tas opp igjen og slutføres.

Allerede utviklet auto-guiding for området kan benyttes og utvikles videre.



Johannes Flintoe "Reise over sne og isbreer fra Hallingdal til Hardanger" 1822



Johannes Flintoe "Kjøretur i Hallingdal"

Skilting ved RV-7

Gamle Nes m/Gamle Nes kunstsenter og Kulturlandskap Nesbyen-må skiltes ved riksveg 7. Det må skiltes med brune skilter på lik linje med det Hallingdal Museum(Vassfare) har i dag. Brune attraksjonsskilt gir signal om at Nesbyen har flere attraksjoner som er verdt et besøk.

Inn mot Nesbyen sentrum må det også skiltes med informative skilt eller en type «portal» som viser den besøkende hvilke severdigheter og tilbud som stedet har å by på.

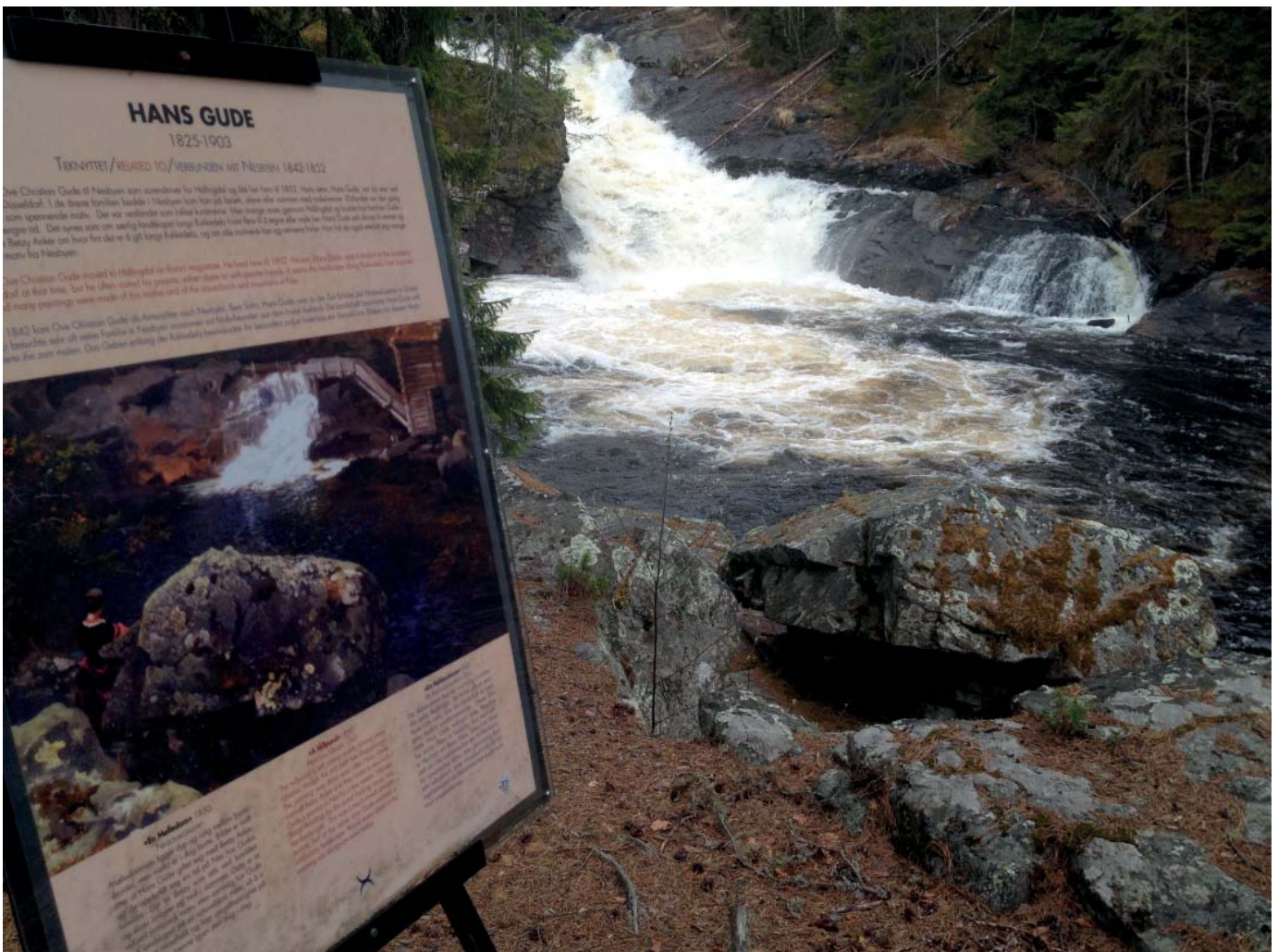
«Kunstlandskap Nesbyen»

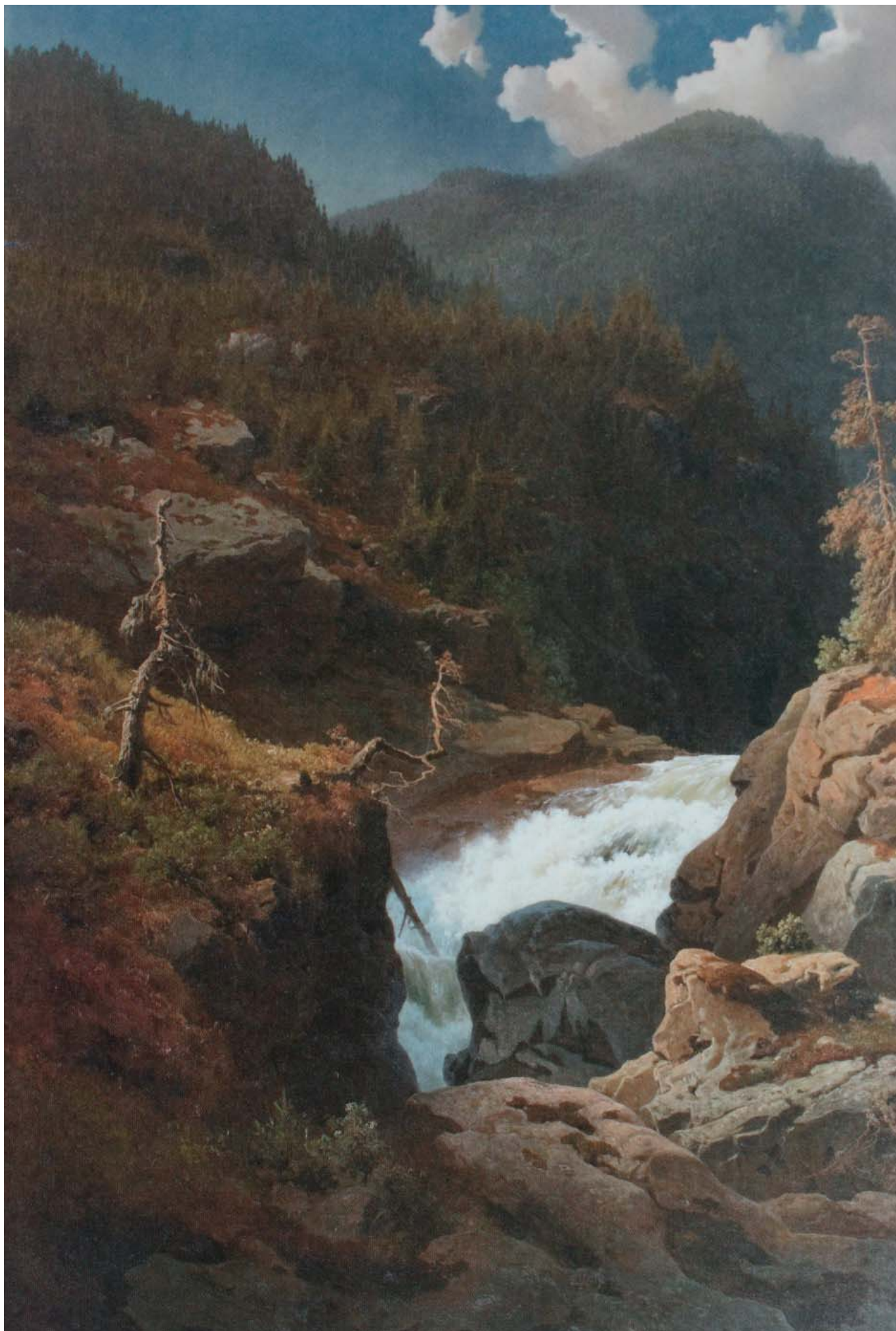
Kunstvandring i fotsporene til nasjonalromantikere og andre malere.

Kunstopplevelse ute i landskapet - en viktig del av et nasjonalromantisk senter.

Fra et temasenter i Sorenskrivergården kan vandrestier utvikles til kunstvandring i området og vise andre nasjonalromantikere som har virket i Nes foruten Hans Gude; Adolph Tiedemann, Johannes Flintoe, Joachim Frich, Johan Fredrik Eckersberg, samt flere andre utenlandske kunstnere.

Deler av dette er allerede utviklet gjennom prosjektet «I Gudes fotspor». Her man kan oppleve stedene der Hans Gude sto og malte i Gamle Nes og langs Rukkedøla- og se kopi av det opprinnelige maleriet sammen med informativ tekst, montert på staffeli. Dette konseptet kan videreutvikles og innbefatte flere kunstnere og andre tidsepoker og på den måten gjøre kunstvandring til en spennende kunstopplevelse i et historisk kunstlandskap i og rundt Gamle Nes.





Joachim Frich "Fra Næs i Hallingdal" 1850 Oscarshall



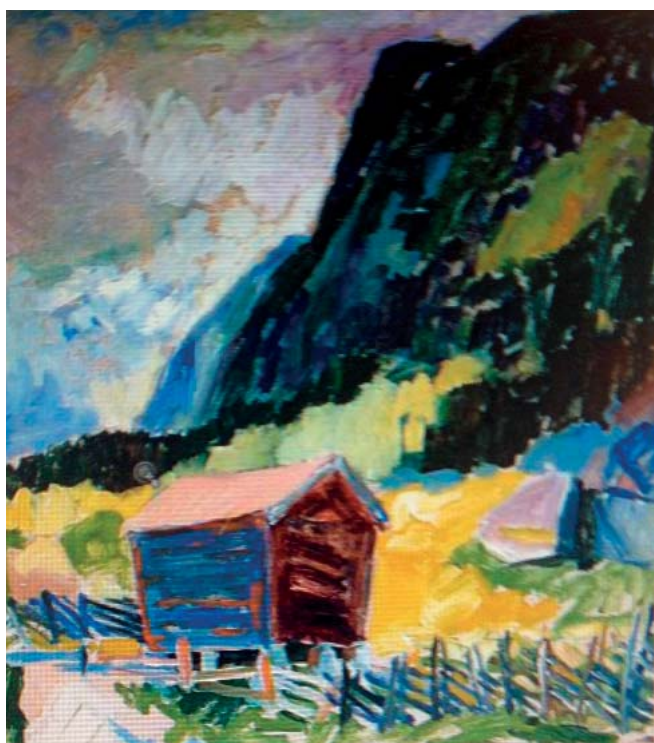
Halvor Lindahl, Rukkedøla og Tollefsgard 1962-98

Andre kunstnere i andre perioder:

Flere andre kunstnere har virket i Nes og kan innlemmes i kunstopplevelsene og vandringene langs stier og gutuer: Eilif Petersen (støttet av Hans Gude), Anders Kongsrud, Håkon Kongsrud, Erik Werenskiold, Jens F. Willumsen, Eilert Mehl, Magne Galåen o.a.

Lokale kunstnere:

Lokale kunstnere kan også løftes frem og innlemmes i kunstlandskap Nesbyen; Halvor Lindahl, Jon Sandsmark o.a.



Magne Galåen, mot Beia



Jens F. Willumsen "Vandfald" (Rukkedalsfossene) 1892



Utvikling av aktiviteter og kurs

Gamle Nes kunstsenter kan utvikles med mange ulike aktiviteter og tilby spennende kulturelle kunnskapsopplevelser- tuftet på den rike historien i området.

«Nesbyen sommerakademi»-

vil kunne tilby opplegg for kunst- og kulturellete kunnskapsopplevelser

- Et maleverksted/ ute i landskapet kan være et nærliggende aktivitetstilbud for barn.
- Sommerkurs i kunstmaling og andre relevante kunstformer.
- Kunst camp Nesbyen(møteplass for ulike uttrykksformer).
- Fotografisk symposium- gamle fototeknikker/ analogt/ pin-hole kamera etc.
- Gamle bilder-innsamling,registrering og restaurering.

Pedagogiske opplegg

- Senteret ville være egnet til pedagogiske opplegg for skoler i Hallingdal- og deler av sør-Norge.
- Art-camp for ungdom.

Utvikling av arrangement og festivaler

- Kunstdager(kunstfestival)
- Lyden av Gamle Nes
- Gamle Nes akustiske (intim/ huskonserter).
- Viser i Gamle Nes.
- Hornblæser fest(på paviljongen som bygges midlertidig).
- Folkemusikk.
- Litteraturfestival.
- Fortellerfestival.
- Auksjoner- kunst eller gamle ting.
- Gjestebud i «Skrivargard'n m/ servering av tidsriktig mat og kultur.

Servering

- En sommerkafe vil være miljøskapende.
- Kanskje kan en bake i bryggerhuset/ sommerbakeri(benyttes dermed ikke til utstilling).
- Kanskje servering av lokal mat.

Ringvirkninger

Et temasenter i Gamle Nes blir et løft for området og en nyskaping i en historisk ramme med kulturhistorisk tyngde og forankring.

Et temasenter om nasjonalromantikken som stilretning, Hans Gude og hans tilknytning til Nes og hans produksjon her- vil kunne bli et unikt sted for kunst- og kulturhistoriske opplevelser og være et naturlig utgangspunkt for vandreturer i Hans Gude- og andre maleres kunstneriske fotspor. Et temasenter som løfter fram historien om nasjonalromantikken i Hallingdal- vil gi Gamle Nes «nytt liv» gjennom spennende aktiviteter og opplevelser, som er tuftet på den rike kulturhistorien som er knyttet til området.

Gamle Nes- vil være et interessant sted å besøke og bli et naturlig utgangspunkt for andre kulturhistoriske opplevelser i Nes og Hallingdal.

Kunst- og kulturhistorisk fyrtårn

I nasjonal sammenheng vil Gamle Nes kunstsenter kunne bli et »kunst- og kulturhistorisk fyrtårn» i et lite stykke nasjonalromantisk Norge på vegen mellom øst og vest- som forteller historien om nasjonalromantikken i malerkunsten i Hallingdal og Norge generelt.



Eilef Petersen "Ambjørge Aslaksdatter Hamarsbøen" 1870



Eilef Petersen "Kona på Ruud i Nes" 1870



Eilef Petersen "Kona på Øvre Sundre, Ål" 1870

Nesbyen-historiske opplevelser

Nes/ Nesbyen har i dag tre sentrale historiske attraksjoner; Garnåsområdet med meteorittkrater/geologi og kulturhistorie, Hallingdal Museum med historiske samlinger og aktiviteter og Gamle Nes med kunst- og kulturhistorie. Disse tre attraksjonene kan utvikles og samles i et konsept med attraktive kunnskapsopplevelser tuftet på Nes-bygdas miljømessige og historiske egenart. Dette kan profileres som **«Nesbyen Historiske opplevelser.»**

Et Nasjonalromantisk senter vil være en del av Gamle Nes og konseptet Nesbyen- historiske opplevelser og bidra til god merkevarebyggingen rundt Nes/Nesbyen. Gjennom et godt tilrettelagt produkt og aktiv markedsføring - kan prosjektet bidra til et løft for området og gi økt antall besøkende til Nesbyen- noe som også lokal handelsstand og andre næringsdrivende kan nyte godt av. I grenselandet mellom kunst- og kulturhistoriske opplevelser og turisme ligger det muligheter for utvikling av ny næringsvirksomhet.

«Gamle Nes kunstsenter»- kostnader

For at prosjektet kan realiseres- må noe av bygningsmassen i Sorenskrivergården rustes opp.

Bygningene- potensiale og bygningsmessige tiltak

Hovedbygningen huser i dag Frivilligsentralen, i tillegg kunstutstillinger, konserter og utleie til private arrangement. Det planlegges en opprusting av eksisterende toaletter og heis for handikappede. En slik opprusting av toaletter i hovedbygningen- vil være hensiktsmessig for et temasenter, da dette gir tilgang til universelt utformede toaletter for besøkende. Et sambruk vil være gunstig - fordi man dermed vil unngå at deler av den historiske bygningsmassen må bygges om til toaletter- noe som også vil gi økte kostnader.

Kostnader for tiltak i hovedbygningen, slik som ombygging og vedlikehold- er derfor unntatt fra kostnadsoverslaget ang. Gamle Nes kunst- og kultursenter.

Kontorbygningen-utstilling

Formål:

Første etasje i kontorbygget kan benyttes til utstilling. «Kontoret» vil kunne romme en fast temautstilling om nasjonalromantikeren Hans Gude og hans tilknytning til Nes med motivene og maleriene han laget her.

Utstilling med planser med informativ tekst og reproduksjoner av malerier.

Kontorbygningen framstår i dag i relativt bra stand. Bygningen står godt uten setninger og taket framstår i god stand. Yttervegger har generell slitasje og må skrapes/males og vinduene må kittes opp og males. Noen vannbrett bør repareres/byttes.

Hovedrommet/kontoret og siderom kan rustes opp med maling. Eksist. toalett rustes opp og benyttes for personer tilknyttet prosjektet slik som guider etc.

Det elektriske anlegget er i senere år blitt opprustet, men trenger noe oppgradering. Sikringsskapet vil ved ny bruk være i minste laget og må skiftes ut.

Bygningsmessige tiltak:

	Egeninnsats
Rengjøring	
Maling- innvendig	30.000.-
Opprusting av toalett:	30.000.-
Elektrisk/fast installasjon	29.000.-
Belysning/- effektbelysning spotlights	44.000.-

Sum tiltak -kontorbygning133.000.-

Merverdiavgift er ikke inkludert i sum.

Tillegg:

Maling- utvendig ikke medregnet (generelt kommunalt vedlikehold)

50.000.-

«Kunstnerboligen-2.etasje:»

Kontorbyggets andre etasje vil være vanskelig å utnytte til utstillingsarealer.

På grunn av eksisterende trappeløsning vil krav til adkomst være vanskelig og oppfylle.

Arealet kan benyttes til kontor, møterom og lager.

Andre etasje kan også utvikles til kunstnerbolig som kan leies ut til kunstnere som vil skape kunst i et miljø med nasjonalromantikken som bakteppe.

Detaljer og kostnader vedrørende andre etasje tas ikke med i prosjektet på dette tidspunkt 0.-



Stabburet-utstilling

Formål:

Utstilling kunstnere av i dag med-temporære utstillinger /sommerutstillinger- der ny malerkunst kan presenteres parallelt med historien om nasjonalromantikken.

Dette kan bli en møteplass for kunstuttrykk-der maleriske kunstuttrykk setter hverandre stevne.

Stabburet framstår i dag i relativt bra stand. Bygningen står godt uten setninger og taket er i god stand. Nye vindskier og takrenner. Yttervegger har generell slitasje og bør skrapes/males, samt ytterdør repareres og males. Støpt trapp renoveres/ fjerne mose etc. eller pusses med mørtel.

Generell rengjøring av rommene er påkrevet.

Framføring av elektrisitet til bygningen.

Bygningsmessige tiltak:

Rengjøring	Egeninnsats
Vindu/tetting av åpne glugger(vindu+arbeid)	6000.-
Restaurering av trapp/rengjøring	Egeninnsats
Elektrisk/fast installasjon	15.500.-
Belysning/ innlagt strøm m/ spot-belysning	66.500.-
Sum tiltak- stabbur	88.000.-

Merverdiavgift er ikke inkludert i sum.

Tillegg:

Maling-utvendig ikke medregnet(generelt kommunalt vedlikehold)	18000.-
--	---------

Bryggerhus- utstilling

Formål:

I bryggerhuset og siderom- etableres en fast temautstilling om nasjonalromantikken som periode der andre felt blir belyst,- slik som musikk og fortellerkunst.

Disse rommene kan også være disponible til annen bruk i sommerhalvåret.

Bryggerhuset og siderom er del av uthusbygningen. Denne delen av bygningen er oppført i laftet tømmer som er malt utvendig. Grunnmur i naturstein med mørtel. Grunnmuren står godt uten synlige setninger. Tømmerveggene framstår i relativt god stand- med enkelte små partier med tørr råde. Over rommene er det isolert himling med sagflis. Taket er utført med tungeskifer.

Tak , vindskier og takrenner ble fornyet i 2009 og framstår i god stand. Vinduene/rokokkovinduene er i dårlig stand og må restaureres. Deler av innegulv i grov plank, er tatt opp og må legges tilbake.

Gruepeisen er preget av forfall- med sprekker og puss som faller av. Denne må rengjøres og påføres ny puss. Det bør også vurderes om den kan restaureres for bruk.

Generell rengjøring av rommet er påkrevet.

Framføring av elektrisitet til bygningen.

Bygningsmessig tiltak:

Rengjøring	Egeninnsats
Restaurering av gulv	4000.-
Restaurering av vinduer(ev.nye)	15000.-
Restaurering av ytterdører	4500.-
Restaurering av peis/bakerovn	15000.-
Elektrisk/fast installasjon:	felles m/vognskjul.-
Belysning/ effektbelysning-spotlights	66.500.-

Sum bryggerhus

105000.-

Merverdiavgift er ikke inkludert i sum.

Vognskjulet/»Gudesalen»- utstilling

Formål:

Det store rommet i vognskjulet vil kunne romme en fast temautstilling om nasjonalromantikken i Norge- med store plansjer med informativ tekst og reproduksjoner av malerier- samt andre uttrykksformer i samtiden slik som musikk og eventyr.

I perioder kan det også være aktuelt å benytte rommet til temporære utstillinger. Rommet blir vinterisolert og kan dermed benyttes til utstillinger gjennom hele året. Her kan det vises kunstuttrykk fra andre tidsepoker og nyere kunst – med nasjonalromantikken som et historisk bakteppe. Dette kan bli en møteplass hvor ulike kunstuttrykk setter hverandre stevne.

I tillegg kan salen benyttes hele året til konserter, foredrag, litteraturhus etc.

Bygningsmessige tiltak:

Bygningen er oppført i 4»x4» reisverk med tømmermannspanel. Veggene står fundamentert på stabber/ blokker i betong. Gulvet er jordgulv. Takkonstruksjonen er utført med takstoler. Bygningen står tørt og uten setninger. Nordre del av bygningen er rettet opp i senere år. Taket på hele uthuset er restaurert og lagt om i 2009. Nye vindskier og takrenner. Søndre del/vognskjulet framstår som et kaldt lagerrom med jordgulv og uisolerte vegger.

For å kunne benytte denne delen av bygningen til utstilling etc. må det påregnes en del bygningstekniske tiltak. Det må fundamenteres og oppføres en ny isolert mur under eksisterende reisverksvegg. Inne i bygningen pukkes det opp og isoleres med styropor før det støpes en armert plate som forsynes med varmekabel. Yttervegger /tømmermannspanel tas ned og på veggen monteres diff.åpen vindtetting. Veggen lektes ut og gammel kledning monteres på igjen.

Innvendig isoleres ytterveggen med 100mm mineralull. Det settes opp nytt resiverk på innsiden av det gamle reisverket og isoleres med 150mm(100mm) mineralull. Dampsperre og innvendig platekledning/gips med underpanel. Eikeparkett på gulv- lagt flytende.

Bygningsmessige tiltak:

Fundament

Ringmur-isolert

Radonsperre

Gulv-isolert

Støpt plate m/varmekabel

Isolering av yttervegger

Isolering av himling

Platekledning/gips- underpanel-vegger

Platekledning/gips himling

Gulv-eikeparkett lagt flytende

Belistning

Ytterdør m/ glassfelt

Vinduer

Sum materialer-fellessum/kostnader	167.500.-
---	------------------

Arbeidskostnad tømrerarbeid	120.000.-
-----------------------------	-----------

Arbeid fundament/mur –støpt plate	73.000.-
-----------------------------------	----------

Malearbeider-(inkl.materialer) innvendig	30.000.-
--	----------

Elektrisk/fast installasjon	68.500.-
-----------------------------	----------

Belysning/ effektbelysning spotlights	77.500.-
---------------------------------------	----------

Sum vognskjul/ Gudesalen	536.500.-
---------------------------------	------------------

Tillegg:

Malerarbeid- utvendig ikke medregnet(generelt vedlikehold)	18000.-
--	---------

Sum prosjekt-kontorbygning, stabbur, vognskjul	862.000.-
---	------------------

+10% uforutsett	86.200.-
-----------------	----------

Sum	948.200kr ekskl.mva.
------------	-----------------------------



Rukkedøla, Hallingdal Museums fotoarkiv

Kommentar:

Kostnader er utarbeidet på bakgrunn av veiledende priser og relevante arbeidskostnader utfra antatt arbeidstid. Totalkostnader kan endres og mulig redusert ved anbud/tilbud på både materialer og arbeid. Deler av kostnadene kan også reduseres ved dugnadsinnsats.

Belysning:

Effektbelysning(spotlights) utgjør en stor del av totalkostnadene. Dette tas med i totalkostnadene ettersom en vurderer belysning som tilhørende bygningene.

Utvendig malerarbeid:

Utvendig malerarbeid er ikke tatt med i totalkostnadene ettersom dette vurderes som generelt vedlikehold- som uansett må utføres av eier/ Nes kommune.

Brann/varsling:

Brannvarsling/alarmsystem er ikke tatt med i kostnadene. Drift av dette må inngå som del av varslingssystemet for hele anlegget- Sorenskrivergården.



Rukkedalsfossen, Hallingdal Museums fotoarkiv

Budsjett-investering

1)Sorenskrivergården

Opprusting av bygninger-kostnad	948.200.-kr.(v/ Nes kommune)
---------------------------------	-------------------------------

Sum opprusting bygninger v/ Nes kommune	948.200.-kr.(eks.mva)
--	------------------------------

Design og produksjon av plansjer/bilder	175.000.-kr.
---	--------------

m/ kjøp av fotorettigheter-kopier	
-----------------------------------	--

Innredning/ utstillingsmateriell- kostnad	75.000.-kr.
---	-------------

Markedsføring/profilering	25.000.-kr.
---------------------------	-------------

Sum design/bilder/utstilling	275.000.-kr.(eks.mva)
-------------------------------------	------------------------------

2)Kunstlandskap Nesbyen

Staffeli-produksjon i stål m/ (sort lakk)	150.000.-kr.(30x)
---	--------------------

Design og produksjon av plansjer/bilder	120.000.-kr. (30x)
---	--------------------

m/ kjøp av fotorettigheter-kopier	
-----------------------------------	--

Diverse festemateriell etc.	10.000.-
-----------------------------	----------

Brosjyre/guide	20.000.-
----------------	----------

Sum kunstlandskap Nesbyen	300.000.-kr.(eks.mva)
----------------------------------	------------------------------

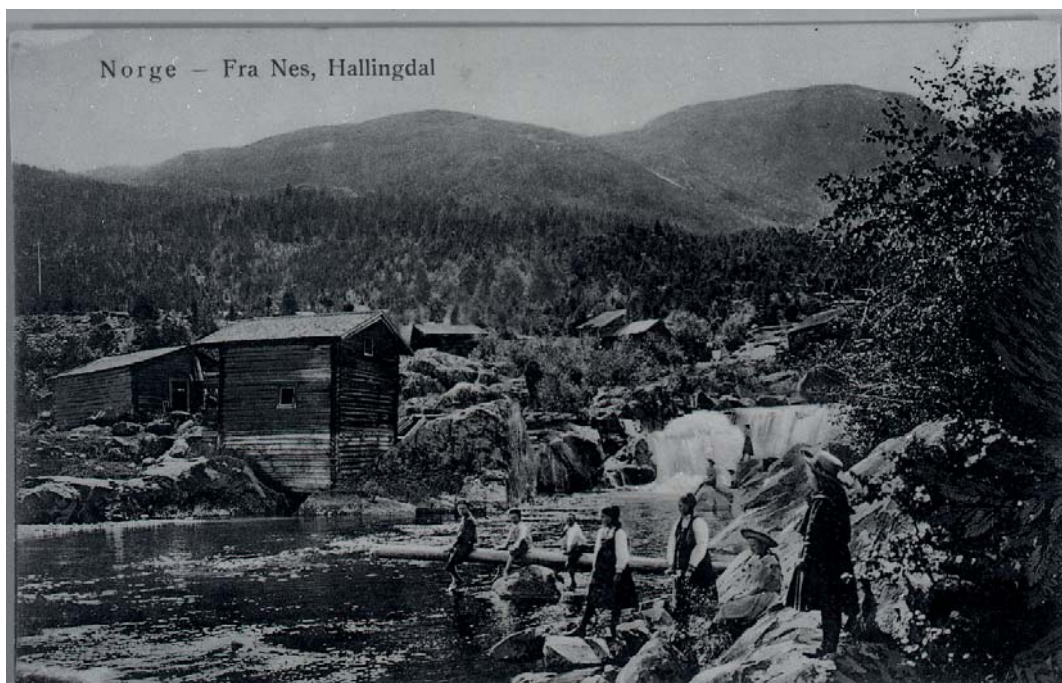
Totalsum prosjekt	1.523.200.-kr.(eks.mva)
--------------------------	--------------------------------

Kommentar:

Lønn ved ev.ansettelse av prosjektleder i oppbyggingsfase og/ eller driftsfase er ikke tatt med i kostnader, ettersom dette vil avhenge av den driftsløsning som velges.Lønn til montering av utstillinger og staffeli i landskap, samt skilting og ev.rydding er ikke tatt med. Dette er avhengig av om den valgte driftsform har egne ressurser til dette eller om det kan baseres på dugnad fra enkeltpersoner og/eller lokale foreninger etc.

Finansieringsplan

Nes kommune -bygningene	948.200.- (eks.mva)
Lokale banker	125.000.-
Buskerud fylke-utviklingsmidler	200.000.-
Norsk kulturråd/Innovasjon Norge	200.000.-
«Støtteaksje»(privatpers/næringsliv/forening)	50.000.- (50stk. a 1000.-kr)
Sum finansiering	1.523.200.-(eks.mva)



Rukkedalsfossen - Møllehølen, Hallingdal Museums fotoarkiv

Alternative driftsmodeller

Et avgjørende moment for realisering av prosjektet er å finne en god driftsform med en stabil organisasjon- som føler eierskap til ideen, som har «ståpåvilje» og relevante kunnskaper om emnet. I det følgende vil det bli skissert/drøftet fem alternative måter å drifte/organisere et slikt prosjekt på.

1-«Nasjonalromantisk selskab»

Driften kan organiseres som en frittstående forening, en kunst- og kulturforening kalt for eksempel «Nasjonalromantisk selskab». Dette vil være privatpersoner med genuin interesse for emnet, som driver det på dugnadsbasis.

Denne driftsformen trenger interesserte personer som setter av tid til dette. Og med rett innstilling og pågangsmot- kan dette fungere på en bra måte.

Problemet kan være at en drift på dugnadsbasis vil være krevende og hvis folk sliter seg ut og går lei- så kan prosjektet strande. Det blir liten forutsigbarhet når det står og faller på enkeltpersoner.

Drift- mulig inntekt og utgifter

Som eier av bygningene er det en forutsetning at Nes kommune, ruster disse opp til en slik standard at prosjektet lar seg gjennomføre.

Det er en forutsetning av Nes kommune støtter prosjektet med:

- opprusting av bygningene
- utleie av bygninger til prosjektet for kr.1.- kr.pr.år
- dekker faste årlige utgifter

Inntekter

Alt.billetter

utleie av landsbyguide

galleri/utstilling-salg

kafedrift

konser-billettinntekt

kurs

Utgifter

design/foto/tekst/reklame

bygging av utstilling

belysning(inngår i opprusting av bygningene)

råvarer- (lønn hvis innleid sommerhjelp)

honorar

instruktør

2-Hallingdal Museum og Nes historielag

Driften kan organiseres av og innlemmes i en allerede fungerende organisasjon, slik som Stiftelsen Hallingdal Museum avd. Nesbyen eller Nes historielag. Det vil være en oversiktlig drift ettersom dette er eksisterende og velfungerende organisasjoner med personer med interesse og faglig kunnskap om emnet.

For **Stiftelsen Hallingdal Museum**- vil et temasenter kunne være et stort tilskudd til produktet som tilbys publikum. Museets tilbud og aktivitetsområde vil gjennom et slikt engasjement kunne utvides til å bli en større attraksjon- og dermed gi økt besøk og inntekt.

En driftsform som innlemmes i en profesjonell organisasjon slik som Hallingdal Museum med fast ansatte, som har faglig og pedagogisk kompetanse, vil være en forutsigbar løsning og sikre en faglig forankring.

Nes Historielag har i mange år, gjennom forskjellige prosjekter i lokalmiljøet, vist stor gjennomføringsevne, og med flere faglig dyktige personer ville laget være egnet til å drifte et temasenter. Nes Historielag er en stor ressurs i lokalmiljøet. Nes historielag med en gruppe av laget som drifter av et temasenter, vil kunne gi laget økte inntekter.

Denne driftsformen trenger interesserte personer. Problemet kan også her være at en drift på dugnadsbasis vil være krevende og hvis folk sliter seg ut og går lei- så kan prosjektet strande. Det blir liten forutsigbarhet når det står og faller på enkeltpersoner.

Drift- mulig inntekt og utgifter

Som eier av bygningene er et en forutsetning at Nes kommune, ruster disse opp til en slik standard at prosjektet lar seg gjennomføre.

Det er en forutsetning av Nes kommune støtter prosjektet med:

- opprusting av bygningene
- utleie av bygninger til prosjektet for kr.1.- kr.pr.år.
- kommunale utgifter, strøm, renovasjon etc. (hvis drevet av Nes Historielag)

Inntekter

Alt. billetter
 utleie av landsbyguide
 galleri/utstilling-salg
 kafedrift
 konsert-billettinntekt
 kurs

Utgifter

design/foto/tekst/reklame
 bygging av utstilling
 belysning (inngår i opprusting av bygningene)
 råvarer- (lønn hvis innleid sommerhjelp)
 honorar
 instruktør

3-Nes kommune, Hallingdal Museum, fylke og stat

Driften kan organiseres som et spleiselag mellom Nes kommune, Hallingdal Museum, Buskerud Fylke og statlige midler.

Denne driftsformen forutsetter at Styret i Hallingdal Museum(evt.Buskerudmuseene) godkjenner prosjektet og er i stand til å skaffe driftsmidler fra kommune, fylke og stat. Den driftsavtalen som i dag foreligger mellom museet og kommunen gir kr.434.000.- i kommunalt tilskudd til den nåværende Stiftelsen Hallingdal Museum. Dette omfatter drift av det nåværende museet.

Hallingdal Museum går i løpet av 2014 inn som del av det nye Buskerudmuseene, og i den sammenheng vil driftsavtalene med kommunene fornyes og endres slik at driftsavtalen da går direkte mellom Buskerudmuseene og Nes kommune/museet. I den forbindelse bør prosjektet settes på kartet slik at det kommunale tilskuddet økes for å kunne bidra med driftsinntekter til» Gamle Nes kunst- og kultursenter».

Hallingdal Museum har pr. i dag ikke driftsinntekter nok til å kunne drifte et slikt senter. Dette vil i så fall gå på bekostning av dagens drift av museet. Derfor er det viktig at kommunen viser interesse nok til å kunne gi et økt tilskudd. Et slikt økt tilskudd vil så kunne bidra til å øke fylkeskommunalt og statlig tilskudd.

Uansett driftsform vil Hallingdal Museum kunne gi råd og veiledning - faglig og pedagogisk , til det nye senteret. Større omfang av arbeid for senteret forutsetter en omdisponering av personalressursene for en periode og må også være finansiert av f.eks. prosjektmidler.

Drift- mulig inntekt og utgifter

Som eier av bygningene er et en forutsetning at Nes kommune, ruster disse opp til en slik standard at prosjektet lar seg gjennomføre.

Det er en forutsetning av Nes kommune støtter prosjektet med:

- opprusting av bygningene
- utleie av bygninger til prosjektet for «kr.1.- kr.pr.år.»
- kommunale utgifter, strøm, renovasjon etc.

Inntekter

Alt. billetter

utleie av landsbyguide

galleri/utstilling-salg

kafedrift

konser-billettinntekt

kurs

Utgifter

design/foto/tekst/reklame

bygging av utstilling

belysning(inngår i opprusting av bygningene)

råvarer- (lønn hvis innleid sommerhjelp)

honorar

instruktør

4-Drift i regi av Nes kommune

Driften kan organiseres av og innlemmes i Nes kommunes drift v/ kulturkontoret. Det vil være en oversiktlig drift ettersom dette er eksisterende organisasjon med fast struktur.

For Nes kommune vil dette være et stort tilskudd til produktet som tilbys publikum- både fastboende og tilreisende. Nes kommune/Nesbyen og Gamle Nes vil gjennom et slikt engasjement få et løft der området, sammen med resten av sentrum, blir en større attraksjon- som dermed kan gi økt besøk i området og økt inntekt for næringslivet. Gamle Nes kunst-og kultursenter vil være et godt eksempel på utvikling av en attraksjon som er tuftet på historisk egenart og særpreg.

En driftsform som innlemmes i en profesjonell organisasjon med fast ansatte, vil være forutsigbar og sikre en faglig forankring.

Nes kommune v/kulturkontoret må utvikle en organisasjon som har ansvar for gjennomføring og drift- der man knytter til seg relevante fagpersoner som kan være vertskap i temasenteret. Dette kan være et samarbeid med Stiftelsen Hallingdal Museum eller Nes Historielag- eller andre som har interesse og kunnskap om emnet. Personer med guidefunksjon, kan lønnes på lik linje med annen sommerhjelp i kommunen. Deler av driften kan settes bort til ekstern aktør, forening etc. som får inntektene selv.

Drift- mulig inntekt og utgifter

Som eier av bygningene er det en forutsetning at Nes kommune, ruster disse opp til en slik standard at prosjektet lar seg gjennomføre.

Inntekter

Alt.billetter

utleie av landsbyguide

utleie av bygninger

Utgifter

opprusting av bygninger

faste/årlige utgifter

design/foto/tekst/reklame

bygging av utstilling

belysning(inngår i opprusting av bygninger)

Samarbeid med ekstern aktør:

galleri/utstilling-salg

kafedrift

konser-billettinntekt

kurs

forsikring

råvarer- lønn

honorar

instruktør

5-Privat drift- aktivitetsselskap

Driften kan organiseres av en privat aktør i form av et opplevelses/ aktivitetsfirma. Det vil være en oversiktlig drift ettersom et enkeltmannsforetak eller aksjeselskap er en etablert organisasjon med personer med interesse for å drifte et slikt prosjekt. En forutsetning for en slik driftsform må være stort engasjement og at drifter har kunnskap om emnet eller knytter til seg andre faglige ressurser.

For Nes kommune vil et aktivitetsselskap være et stort tilskudd til produktet som tilbys publikum. Nes kommune/Nesbyen og Gamle Nes vil gjennom en slik drift kunne få et løft der området, sammen med resten av sentrum, blir en større attraksjon med mer aktivitet- som dermed kan gi økt besøk i området og mulighet for økt inntekt for næringslivet. Et privat aktivitetsselskap vil være et eksempel på kulturbasert næringsutvikling- der man bygger næring på historisk egenart og særpreg.

En driftsform med en profesjonell organisasjon med fast ansatte, vil være forutsigbar. Forutsetningen er at driften tuftes på og sikres en faglig forankring.

Drift- mulig inntekt og utgifter

Som eier av bygningene er det en forutsetning at Nes kommune, ruster disse opp til en slik standard at prosjektet lar seg gjennomføre.

Det er en forutsetning av Nes kommune støtter prosjektet med:

-opprusting av bygningene

-utleie av bygninger til prosjektet for en avtalt sum pr.år. som er overkommelig.

Inntekter	Utgifter
Alt.billetter-brosjyre/kart	faste utgifter, strøm,renovasjon etc.
utleie av landsbyguide	design/foto/tekst/reklame/brosjyre-kart
utleie av bygninger v/ privat arr.	bygging av utstilling-materialer div.
galleri/utstilling-salg	husleie Nes kommune
kafedrift	belysning(inngår i opprusting av bygningene)
konserter-billettinntekt	råvarer- lønn
kurs	honorar
	instruktør

Årlig drift- utgifter:

Strøm	0.-(støtte til prosjektet/dekket av Nes kommune)
Husleie	0.-(støtte til prosjektet/ dekket av Nes kommune)
Kommunale avgifter	0.-(støtte til prosjektet/ dekket av Nes kommune)
Forsikring- bygningsmasse	0.-(støtte til prosjektet/ dekket av Nes kommune)
Vertskap/2 guider -lønnet i 8 uker-sommer (1 eller 2 guider avhenger av driftsløsning)	84.000.- (timepris 150.-pr.time x 35 timer pr.uke)
Vask/ vedlikehold i sesong	v/ guider
Kunstforsikring ved temporære utstillinger	vurderes i hvert enkelt tilfelle
Vedlikehold- utstillinger	10.000.-
Regnskap	0.- (krav til regnskap avhenger av driftsløsning)
Utgifter	94.000.-

Årlig drift - mulige inntekter/estimert:

Billettinntekter (gratis inngang)	0.-
Guiding i Gamle Nes og Kunstvandring	50.000.- (500 pers.x100.- kr.)
Guiding utenfor sesong	10.000. -(100 pers.x100.-kr)
Sykelutleie(gamle sykler)	5.000.-
Provisjon suvenir, kunstkort	5.000.-
Kurs	20.000.-
Billettinntekt-konserter / arr.	20.000.-
Provisjon kunstsalg	15.000.-
Salg-servering	15.000.-
Estimerte inntekter	140.000.-

Kommentar til inntekter:

Estimert inntekt er satt opp uten billettinntekter. Velges det å benytte inngangsbillett, vil inntektene økes radikalt. Hvis senteret har f.eks.5000 besøkende pr.år med en billettpris på 50.- kroner pr.pers.- vil dette utgjøre en økning i inntekt på **250000.-kr.** Om senteret skal ha inngangsbillett eller ikke, vil avhenge av hvilken driftsform og publikumsprofil som velges.

Framdriftsplan

2014	Prosjektbeskrivelse
	Vurdering av driftsform
	Organisasjon
	Finansiering
	Design/oppbygging av «Kunstlandskap Nesbyen»
2015	Åpning av «Kulturlandskap-Nesbyen»
	Staffeli i landskapet m/ bilder-info
	Turguide for «Kunstlandskap Nesbyen»
2016	Åpning av «Gamle Nes Kuntsenter» i Sorenskrivergården
	Opprusting av bygningsmasse-kontorbygg og stabbur- byggetrinn 1
	Design/ bygging av tema utstilling- Nasjonalromantikken
	Kunstutstilling(innbudt kunstner)
2017	Åpning av «Gudesalen» i Sorenskrivergården.
	Bryggerhus/ vognskjul-byggetrinn 2
	«Grand opening» av hele «Gamle Nes kunstsenter»
	Landsbyfest- kunstutstillinger, kultur og aktiviteter

Framdrift og utvikling av prosjektet

Det er oppdragsgiver Nes kommune og Bolystprosjektet som vil måtte ta stilling til den videre framdrift , med utgangspunkt i det som kommer fram i denne prosjektbeskrivelsen. Men ut fra de muligheter man har på det nåværende tidspunkt- synes det som mest realistisk å starte opp prosjektet med å realisere «Kunstlandskap Nesbyen. Dette vil kreve midler til design og utførelse, samt brosjyre/kart og montering. «Kunstlandskap Nesbyen» vil stå på egne bein og fungere i Gamle Nes uten behov for nødvendig guiding. En guide/ landsbyguide kan på sommerstid være knyttet til Gamle Nes kunstsenter og i andre deler av året leies inn via Hallingdal Museum eller turistkontoret.

Ut fra de kostnader «Kunstlandskap Nesbyen» krever, er det relativt lite i forhold til den attraksjonsverdi som dette vil gi. Kunstlandskap Nesbyen vil bli et aktivum for Gamle Nes og Nesbyen sentrum og være startskuddet for en trinnvis oppbygging av Gamle Nes Kunstsenter, med tilrettelegging av eksisterende bygningsmasse til utstilling og kulturformål..

Nesbyen 2. april 2014

Finn-Tore Lindahl

For arbeidsgruppa Nasjonalromantisk senter- et delprosjekt i Bolyst i Nes kommune.

Kildemateriale:	Hallingdal i biletkunsten- Ellingsgard/ Boksmia Forlag 2011
	Hans Gudes brev til Betsy
	Dagbøker fra August Becker
	Bygdeboka for Nes
Bildemateriale/faksimile:	Hallingdal i biletkunsten-Ellingsgard/Boksmia Forlag 2011
Andre fotos:	Finn-Tore Lindahl